

Sygn. akt VII U 2255/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka

Protokolant: stażysta Alicja Kosmela

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy J. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o prawo do przyznania rekompensaty

na skutek odwołania J. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G.

z dnia 8 maja 2018 r. nr (...) - (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. G. prawo do rekompensaty

Sygn. akt VII U 2255/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08 maja 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wnioskodawcy J. G. prawa do przyznania rekompensaty.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ powołał się na treść art. 24 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ wskazał na rozbieżności co do nazwy stanowiska w świadectwie pracy z 29 marca 1984 r. i legitymacji ubezpieczeniowej, z których wynika, że był zatrudniony jako traktorzysta, natomiast z kart wynagrodzeń wynika, że pracował jako kierowca, co uniemożliwia ustalenie czy i w jakich okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Ponadto, organ wskazał, że stanowisko kierowcy nie zostało wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 07 lutego 1983 r., a praca traktorzysty (kierowcy ciągnika) wykonywana w rolnictwie nie jest pracą w szczególnych warunkach ze względu na brak czynników mających negatywny wpływ na zdrowie.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. G. wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie mu prawa do rekompensaty, wskazując, iż w okresie objętym sporem pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika, jak wskazano w świadectwie pracy i legitymacji ubezpieczeniowej. Odnosząc się do argumentów pozwanego ubezpieczony wskazał, że w kartach wynagrodzeń nie sprecyzowano, jakim pojazdem jeździł, co jednak nie wyklucza, że był kierowcą ciągnika. Nadto, wnioskodawca podkreślił, że w Rozporządzeniu w Dziale VII – prace w transporcie

i łączności – pod poz. 3, oprócz pracy kierowcy ciągników wymieniona jest także praca kierowców kombajnów, które to urządzenia nie służą do transportu, gdyż są maszynami rolniczymi służącymi wyłącznie do prac polowych. Ciągniki także głównie wykorzystywane były w rolnictwie, jednak jego praca w warunkach polowych jest tak samo uciążliwa, jak praca kierowcy kombajnu. Ubezpieczony podkreślił również, iż jego praca poza pracami polowymi była taka sama jak kierowców ciągników zatrudnionych w innych branżach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu organ podtrzymał argumentację zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji, przede wszystkim podkreślając, iż zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem praca traktorzysty (kierowcy ciągnika) w trakcie prac polowych nie jest pracą w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. G. urodził się w dniu (...)

W dniu 07 marca 2018 r. wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 29 marca 2018 roku organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę do dnia 18 marca 2018 r. tj. od dnia osiągnięcia wieku 65 lat.

W dniu 23 kwietnia 2018 r. ubezpieczony wystąpił o rekompensatę poprzez przyznanie dodatku do emerytury za pracę w warunkach szczególnych wskazując, że pracował stale w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni (...) w W. od 10 grudnia 1971 r. do 31 marca 1984 r. i w Spółdzielczym (...) w W. od 01 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 1992 r.

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 08 maja 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wnioskodawcy J. G. prawa do przyznania rekompensaty.

okoliczności bezsporne, nadto: wniosek k. 1-3 akt emerytalnych, decyzja z 29.03.2018 r. k. 28 akt emerytalnych, wniosek z 19.04.2018 r. – nienumerowane karty akt emerytalnych, decyzja z 08.05.2018 r. k. 6 akt kapitałowych

W okresie od 10 grudnia 1971 r. do 31 marca 1984 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni (...)z/s w W.. Początkowo ubezpieczony pracował w Zakładzie Usług (...), a od 15 grudnia 1977 r. przeszedł do Zespołu (...) w W..

Początkowo ubezpieczony został zatrudniony w charakterze pracownika fizycznego ekipy do prac transportowych płodów rolnych oraz materiałów technicznych i innych jak również do polowych tj. transportu i ładownia obornika, omłoty, konserwacja sprzętu rolniczego, zbieranie kamieni, zbieranie ziemniaków i innych prac wykonywanych w rolnictwie. Wówczas ubezpieczony nie wykonywał pracy traktorzysty z uwagi na brak uprawnień.

Prawo jazdy ubezpieczony uzyskał w dniu 17 lipca 1972 r. i od tego czasu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał obowiązki traktorzysty.

Ubezpieczony w okresie od 29 października 1974 r. do 20 grudnia 1975 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, a następnie powrócił na to samo stanowisko pracy tj. stanowisko traktorzysty.

Spółdzielnia (...) miała szeroki zakres działalności. Zajmowała się pracami w polu, wożeniem zboża i drzewa z lasu i świadczyła usługi transportowe. Kółko nie posiadało własnych upraw ani własnych hodowli zwierząt, lecz świadczyło usługi dla rolnictwa.

Ubezpieczony pracował od poniedziałku do soboty, czasem nawet w niedziele. Jeździł najpierw mniejszym ciągnikiem URSUS 28, potem większym URSUS 330, zawsze z jedną przyczepą.

Ubezpieczony zimą zajmował się wożeniem wiązek z lasu i dowożeniem ich do zakładu produkującego płyty pilśniowe w C.. W tym celu ubezpieczony brał ciągnik, przyczepę i jeszcze jednego pracownika, który zajmował się załadunkiem.

Ubezpieczony drogami polnymi i szosą dojeżdżał do lasu, który znajdował się odległości ok. 5-10 km od W., czekał na załadunek drewna (tym zajmowała się inny pracownik, ubezpieczony ewentualnie mu pomagał), po czym drewno było dowożone ok. 40 km i rozładowywane w C.. Droga do C. zajmowała ok. 2 godzin, a w ciągu dnia ubezpieczony wykonywał dwa takie transporty.

W okresie wiosennym, letnim i jesiennym wykonywał usługi dla rolników - koszenie trawy, siewy, zwózkę siana i słomy z pola. Ubezpieczony przychodził do pracy podpisał kartę obecności, brał ciągnik i maszynę, jaka w danym dniu była potrzebna, a następnie jechał na pole do rolnika. P., na których wykonywał pracę znajdowały się w różnej odległości od siedziby pracodawcy. Jeździł do R., W., K., O.. Do tych miejscowości ubezpieczony jeździł drogami polnymi lub szosą. Czas pracy na danym polu uzależniony był od rodzaju pracy, zdarzało się jednak, że w ciągu jednego dnia pracy ubezpieczony wykonywał prace na polach kilku rolników, co wiązało się z koniecznością przemieszczania się. Gdy ubezpieczony był wynajęty do pracy przy kopaniu ziemniaków, kopaczką kopał ziemianki, natomiast obok niego jechał rolnik swoim ciągnikiem z przyczepą, na którą ludzie wrzucali ziemniaki. Przy żniwach ubezpieczony kosił snopowiązałką, natomiast ludzie ustawiali snopki. Prace typowo polowe zajmowały w ciągu roku ok 2 miesięcy.

Nadto, ubezpieczony często pracował w delegacjach.

W okresie zatrudnienia ubezpieczonego były budowane lotniska w B., B. i B.. Ubezpieczony zajmował się transportem torfu na te lotniska. Ubezpieczony podjeżdżał ciągnikiem na bagno, gdzie koparką ładowany był torf, który następnie przewoził na lotniska. Do lotniska w B. wiodła szosa, którą jeździł na trasie około 8 -10 km. Na lotniska w B. i B. woził też wapno. W N. transportował ze żwirowni do rzeki piasek wykorzystywany przy budowie wałów przeciwpowodziowych (ok. 3 km).

Ubezpieczony wykonywał transporty również na dłuższych trasach np. wiół ziemniaki z L. do P., co trwało ok. 8-10 godzin w jedną stronę (odległość wynosiła ok. 150 km w jedną stronę). Transport ten był wykonywany w grupie 4-5 ciągników z przyczepami.

W okresie od 01 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 1992 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielczym (...) w W. na stanowisku traktorzysty.

Pracodawca ubezpieczonego miał swoje pola i hodowle. Ubezpieczony zasadniczo nie pracował przy typowych pracach polowych, gdyż jeździł mniejszym ciągnikiem (...), wykonywał natomiast szereg prac transportowych.

W czasie żniw, który trwał ok. miesiąca, ubezpieczony woził natomiast ziarno skoszone kombajnem z pól do L., gdzie mieściły się Państwowe Zakłady (...) skupujące zboże, lub do magazynu, który mieścił się w W.. Ziarno było zwożone bezpośrednio z pola. P. znajdowały się w różnych miejscach i ubezpieczony wykonywał transporty na trasie kilku – kilkunastu kilometrów. Ubezpieczony wykonywał 2-3 transporty dziennie, ale ich ilość zależała od tego, jak długo ubezpieczony czekał w kolejce do skupu.

Ubezpieczony brał również udział w zwózce siana i słomy, która wyglądała w ten sposób, że ludzie kładli siano lub słomę na przyczepę ciągnika prowadzonego przez ubezpieczonego. Na przyczepie znajdowała się osoba, która to układała. W trakcie pracy na polu ubezpieczony musiał jechać w określony sposób, umożliwiając zbiórkę siana, które było ustawione w rzędach, nadto, musiał uważać na osoby pracujące na polu, jak również obserwować w lusterku na osobę znajdującą się na przyczepie, żeby nie spadła. Po załadowaniu siana lub słomy ubezpieczony jechał na bazę, gdzie była stodoła lub do Robaczkowa. Potem przyczepa była rozładowana, a ubezpieczony jechał z powrotem po następnym załadunku

W pozostałym okresie ubezpieczony pracował głównie na rzecz (...) np. woził kamienie z R. do L. (6-7 kursów dziennie w odległości ok. 5 km w jedną stronę). Zimą natomiast pracował przy odśnieżaniu dróg, tj. posypywał odśnieżone wcześniej drogi piaskiem. Wówczas ubezpieczony pracował od 4 rano, obsługując rejon K., W. i K..

Nadto, ubezpieczony wykonywał różne prace związane z transportowaniem różnych artykułów np. woził paszę, buraki, siano i słomę z Robaczkowa do W., gdzie znajdowała się hodowla owiec. Woził również ziemniaki z pól w W. do L., gdzie były przechowywane.

Wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego w okresach od 09 czerwca 1990 r., do 31 lipca 1990 r., od 19 sierpnia 1991 r. do 31 sierpnia 1991 r., od 01 października 1991 r. do 31 października 1991 r., od 01 listopada 1991 r. do 30 listopada 1991 r., od 01 grudnia 1991 r. do 31 grudnia 1991 r. oraz od 01 stycznia 1992 do 31 grudnia 1992 r.

dowód: akta ZUS -świadczenie pracy z 29.03.1984 r. k. 5 akt emerytalnych, książeczka wojskowa k. 6-11 akt emerytalnych, świadectwo pracy z (...) W. k.19 akt emerytalnych, akta osobowe (karty nienumerowane) - umowa o pracę z 10 grudnia 1971 r., zakresy czynności z 25.07.1977 r., z 18.10..., 25.04.1984 r., akta sprawy – prawo jazdy okazane na rozprawie k. 67v, zeznania świadków Z. F. k. 24v-25v wraz z nagraniem k. 27, R. N. k. 25v-26v wraz z nagraniem k. 27, zeznania wnioskodawcy k. 23-24v wraz z nagraniem k. 27 oraz k. 67v-68v wraz z nagraniem k. 70

Sąd zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie opierając się na zeznaniach wnioskodawcy oraz świadków Z. F. i R. N.. Ponadto Sąd oparł się na dokumentach załączonych do akt sprawy, w tym archiwalnej dokumentacji pracowniczej i dokumentach zgromadzonych w aktach ZUS.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych (...) z/s w W. (od uzyskania uprawnień do kierowania pojazdami) oraz w Spółdzielczym (...) w W. (z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych) pracował w warunkach szczególnych. W ocenie sądu zeznania świadków potwierdzają zeznania wnioskodawcy w tym zakresie. Są one spójne i konsekwentne. Sąd nie dopatrył się żadnych okoliczności pozwalających na odmówienie im wiarygodności. Wskazać należy również, że zeznania wnioskodawcy znajdują potwierdzenie w dokumentach załączonych do akt sprawy, ponadto są wyczerpujące, szczegółowe, logiczne i przekonujące.

Odwołanie wnioskodawcy jest zasadne i podlega uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U.2018.1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (zob. np. M. Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX/el. 2017; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15, LEX 2044406).

Przepisy art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

1) nienabyście prawa do emerytury pomostowej,

2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Skoro zgodnie z art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018.1270) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepis art. 32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z przepisu §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Natomiast rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę w powyższym okresie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach wobec zakwestionowania przez organ rentowy zaświadczenia wydanego przez zakład pracy wnioskodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, iż wnioskodawca, będąc zatrudniony w spornym zakładzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy transporcie, będąc kierowcą ciągnika. Prace te są wymienione w wykazie A dział VIII poz. 3 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Wynikające z wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 u.e.r.f.u.s. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 czerwca 2013 r. III AUa 1370/12 LEX nr 1339369).

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

Sporne w sprawie jest zaliczenie do okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia ubezpieczonego w Spółdzielni Kółek Rolniczych (...) z/s w W. od 10 grudnia 1971 r. do 31 marca 1984 r. oraz w Spółdzielczym (...) w W. od 01 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 1992 r. W tych okresach, a dokładniej od 17 lipca 1972 r. tj. od uzyskania przez ubezpieczonego uprawnień do prowadzenia pojazdów ubezpieczony, w obydwu zakładach, zatrudniony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach traktorzysty.

Rozważając kwestię, czy praca ubezpieczonego w powyższych okresach może być kwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych, trzeba mieć na uwadze, że praca na stanowisku kierowcy ciągników, kombajnów i pojazdów gąsienicowych są wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w Wykazie A, w Dziale VIII (w transporcie i łączności) pod poz. 2. Ponadto stanowisko pracy zajmowane przez ubezpieczonego zostało wymienione w przepisach resortowych zawartych w Wykazie B, Dziale VIII, poz. 3, punkt 1 Załącznika do Zarządzenia numer 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 31 marca 1988 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wymieniono tam bowiem pracę kierowców ciągników kołowego.

Sąd oczywiście dostrzega, iż pracodawca ubezpieczonego należy do działu rolnictwo, co ma istotne znaczenie dla oceny charakteru pracy ubezpieczonego, niemniej jednak w ocenie Sądu w niniejszej sprawie należało wziąć pod uwagę

również okoliczności, które wpływają na możliwość zakwalifikowania pracy ubezpieczonego, jako pracy w warunkach szczególnych w branży transportowej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Najwyższego, iż nie można bezwzględnie zadekretować, że pracownik zatrudniony w innej branży nigdy nie wykonywał pracy w szkodliwych warunkach, czyli w takich samych jakie miał pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach na stanowisku określonym dla danej branży przemysłu w rozporządzeniu. Na tę sytuację zwraca się uwagę w orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112, z 25 września 2008 r., II UK 1/08, LEX nr 784938, z 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, z 26.03.2014 r II UK 368/13).

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 kwietnia 2018 r. I UK 86/17 (LEX nr 2549194) zasadą jest to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (na zasadę tę wskazuje się w pierwszej kolejności w wyrokach Sądu Najwyższego wyżej wskazanych). Jeżeli uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia konkretnej pracy wynika z własnej jej branżowej specyfiki, to należy odmówić tego szczególnego waloru pracy wykonywanej w innym dziale.

Natomiast wyjątek może być uprawniony w sytuacji, gdy stopień szkodliwości, czy uciążliwości danego rodzaju pracy nie wykazuje żadnych różnic w zależności od branży, w której jest wykonywana. Wówczas brak jest podstaw do zanegowania świadczenia jej w warunkach szczególnych tylko dlatego, że w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. została przyporządkowana do innego działu. Jeżeli bowiem pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach, to zróżnicowanie tych stanowisk pracy musiałoby być uznane za naruszające zasadę równości w zakresie uprawnień do ubezpieczenia społecznego pracowników wykonujących taką samą pracę (por. wyroki Sądu Najwyższego z 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, z 26 marca 2014 r., II UK 368/13 i dalsze na które zwrócono uwagę we wskazanym wyżej orzecznictwie).

W wyroku z dnia 27 czerwca 2018 r. I UK 168/17 (LEX nr 2565795) Sąd Najwyższy wskazał, że może się zdarzyć, iż konkretny zakład pracy wykonywał zadania całkowicie odpowiadające innemu działowi gospodarki, a co za tym idzie, szkodliwość prac wykonywanych w ramach realizacji tych zadań w pełni odpowiadała szkodliwości pracy przyporządkowanej do innej branży. Decydujące znaczenie w tym przypadku ma zaś to, czy pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był narażony na działanie tych samych szkodliwych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu gospodarki, w ramach którego takie same prace zaliczane są do prac w szczególnych warunkach.

Biorąc również pod uwagę treść art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości psychofizycznej dla zdrowia ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, należy przede wszystkim stwierdzić, czy konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w różnym stopniu w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Jeżeli bowiem uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia konkretnej pracy wynika właśnie z jej branżowej specyfiki, to należy odmówić tego szczególnego waloru pracy wykonywanej w innym dziale gospodarki. Natomiast w sytuacji, gdy stopień szkodliwości lub uciążliwości danego rodzaju pracy nie wykazuje żadnych różnic w zależności od branży, w której jest ona wykonywana, brak jest podstaw do zanegowania świadczenia jej w warunkach szczególnych tylko dlatego, że w załączniku do rozporządzenia została przyporządkowana do innego działu przemysłu. Jeżeli bowiem pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach, to zróżnicowanie tych stanowisk pracy musiałoby być uznane za naruszające zasadę równości w zakresie uprawnień do ubezpieczenia społecznego pracowników wykonujących taką samą pracę (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2018 r. II UK 64/17, LEX nr 2488694)

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy niniejszej, stwierdzić trzeba, że warunki, w jakich ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy ciągnika są tożsame do warunków wykonywania pracy kierowcy ciągnika w transporcie. W pierwszej kolejności należy zważyć, iż w dużym zakresie ubezpieczony kierował ciągnikiem w związku z przewożeniem towarów w ruchu drogowym. Ze zgodnych zeznań ubezpieczonego i świadków wynika, że pierwszy z pracodawców - Spółdzielnia (...) miała szeroki zakres działalności i świadczyła przede wszystkim usługi dla podmiotów zewnętrznych np. wykonywała transporty drewna dla zakładu produkującego płyty pilśniowe w C. – w ramach tych usług ubezpieczony, głównie w zimie, woził drewno z lasu do zakładu. Nadto, ubezpieczony często pracował w delegacjach świadcząc usługi typowo transportowe dla branż spoza rolnictwa – woził torf i wapno na budowane lotniska w B., B. i B., w N. natomiast przewoził piasek ze żwirowni w miejsce budowy wałów przeciwpowodziowych na N.. Zdarzało się również, że ubezpieczony wykonywał transporty na długich trasach np. woził ziemniaki z L. do P.. Powyższe prace miały charakter typowych prac w transporcie.

W okresie zatrudnienia zaś w Spółdzielczym (...) w W. (z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych) praca ubezpieczonego była związana z wytworami pracy rolniczej (pracodawca ubezpieczonego miał bowiem swoje pola i hodowle), jednak ubezpieczony zasadniczo nie pracował przy typowych pracach polowych, natomiast wykonywał szereg prac transportowych. J. G. zwoził ziarno z pól do skupu w L. lub do magazynu w W.. Nadto, woził paszę, buraki, siano i słomę z Robaczkowa do W., gdzie znajdowała się hodowla owiec oraz woził ziemniaki z pól w W. do L.. W pozostałym okresie ubezpieczony pracował zaś głównie na rzecz (...) np. woził kamienie, czy pracował przy odśnieżaniu dróg.

Tak więc ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy ciągnika wykonując usługi w zakresie transportu drogowego. Jego praca cechowała się takimi samymi warunkami, jak typowa praca w transporcie. Ubezpieczony poruszał się ciągnikiem z przyczepą po drogach publicznych, musiał stosować przepisy prawa o ruchu drogowym, zachowywać szczególną ostrożność w związku z charakterem prowadzonego pojazdu i przewożonego ładunku. Wnioskodawca musiał też posiadać odpowiednie uprawnienia w zakresie prowadzenia pojazdu w ruchu drogowym, gdyż dopiero po uzyskaniu uprawnień w dniu 17 lipca 1972r. mógł wykonywać prace kierowcy ciągnika rolniczego, zaś w okresie wcześniejszym zajmował się jedynie pracami pomocniczymi i załadunkiem.

Zdaniem sądu należy również zaznaczyć, że ubezpieczony, w okresie zatrudnienia jako traktorzysta pracował także przez okres około 2 miesięcy przy pracach polowych, jednak warunki wykonywania tych prac w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu odpowiadają pod względem szkodliwości pracy w transporcie. Ubezpieczony przede wszystkim wykonywał usługi dla rolników w obrębie kilku-kilkunastu kilometrów – jeździł do różnych miejscowości, w tym poruszał się po drogach publicznych, a czynności przy pracach rolniczych miały również charakter transportowy, gdyż ubezpieczony nie wykonywał przy tym prac typowo rolniczych – te należały bowiem do osób pracujących na polu. Zadania ubezpieczonego były przy tym ograniczone do wykonywania czynności kierowcy z uwzględnieniem specyfiki danej pracy rolniczej przy wykonaniu której został zatrudniony – np. przy zbiórce ziemniaków np. miał za zadanie jechać równym i wolnym tempem umożliwiając innym osobom prawidłowe wykonanie zbiórki, czy też musiał zachowywać określony tor jazdy zapewniając tym samym równy zasiew.

Ubezpieczony w zakresie poziomu uwagi i koncentracji musiał wykazywać się skupieniem takim, jak przy przewożeniu towarów. Dodatkowo zadaniem ubezpieczonego był dojazd na miejsce wykonywania czynności, przy czym kierował on ciągnikiem, do którego przyczepiona była maszyna rolnicza. Zatem w przypadku kierowcy ciągnika w transporcie do ciągnika przyczepiona była przyczepa służąca przewożeniu towaru, zaś w odniesieniu do pracy ubezpieczonego, do ciągnika przyczepiona była maszyna rolnicza, bardzo często zawierająca ładunek, jak na przykład siewnik czy opryskiwacz. Ubezpieczony musiał wykonywać pracę w wyznaczonych obszarach o granicach i pilnować wykonywanych manewrów tak, by były one precyzyjne. Praca traktorzysty wymagała wykonywania licznych manewrów np. zawracania, cofania, omijania przeszkód np. słupów elektrycznych, drzew. W tym sensie jego praca była wykonywana w warunkach takich, jak w transporcie, gdzie wymagane jest wykonywanie manewrów drogowych. Ubezpieczony musiał także uważać na inne ewentualne osoby pojawiające się na obszarze, na którym wykonywał pracę tak, by nie stanowił dla niego wraz z ciągnikiem zagrożenia. Zatem i z tego względu w trakcie pracy narażony był na

ekspozycję takich czynników szkodliwych i w takim stopniu, jak w przypadku pracy w transporcie. Z tych względów również wykonywanie przez ubezpieczonego prac polowych porównać można w sprawie niniejszej do warunków wykonywania pracy kierowcy ciągnika w transporcie.

Sąd, dokonując oceny danego zatrudnienia w kontekście możliwości jego zakwalifikowania do pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, zgodnie z paragrafem 2 ustępem 1 Rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uznał, że nie można dokonywać jej zbyt rygorystycznie, albowiem w żadnym procesie technologicznym nie jest możliwe wykonywanie zatrudnienia tak zwanego szczególnego przez 100% czasu pracy. Mało tego, nie było intencją ustawodawcy przyznanie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym wyłącznie osobom, które przez pełną dniówkę roboczą nie wykonują żadnych innych czynności poza wymienionymi w Wykazie A. W ramach pracy w warunkach szczególnych wykonuje się wszak także inne czynności mające związek z taką pracą (tak: Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 18 września 2015 roku, III AUa 591/15). Zdaniem Sądu, ocena wykonywania pracy szkodliwej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy powinna być racjonalna i odnosić się do konkretnego rodzaju pracy i cech charakteryzujących sposób jej faktycznego świadczenia u danego pracodawcy. Ustalenia, które stanowią podstawę do oceny spełnienia wymagania stałości wykonywania pracy w szczególnych warunkach muszą uwzględniać specyfikę zatrudnienia (zob. wyrok SN z 4 listopada 2015 roku, I UK 509/14).

Zatem w ocenie Sądu, ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...) od 17 lipca 1972 r. tj. od dnia uzyskania uprawnień do kierowania pojazdami, do 31 marca 1984 r. oraz w Spółdzielczym (...) w W. od 01 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 1992 r., z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych z których ubezpieczony korzystał od 09 czerwca 1990 r., do 31 lipca 1990 r., od 19 sierpnia 1991 r. do 31 sierpnia 1991 r., od 01 października 1991 r. do 31 października 1991 r., od 01 listopada 1991 r. do 30 listopada 1991 r., od 01 grudnia 1991 r. do 31 grudnia 1991 r. oraz od 01 stycznia 1992 do 31 grudnia 1992 r., tj. przez okres 19 lat i 11 dni.

Zważyć należy, iż z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd w niniejszej sprawie wynika, że przy pracach typowo rolniczych/polowych takich jak sianie zboża, koszenie, kopanie ziemniaków, bronowanie, zwózka siana i słomy ubezpieczony pracował przez około dwa miesiące w roku(czyli łącznie na przestrzeni 19 lat **-38 miesięcy**), zatem nawet odliczenie takiego okresu nie wpłynie na zasadniczy wniosek, że ubezpieczony legitymuje się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wobec powyższego J. G. spełnił przesłanki pozytywne, by uzyskać prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Jednocześnie nie zaistniały te przesłanki negatywne, które wykluczyłyby możliwość jej uzyskania. Sąd zatem zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych.

SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka